

КАФЕДРИ ТЕХНОЛОГІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ – 90 РОКІВ!

© Грицай І.С., Юрчишин І.І., Ступницький В.В., 2011

1 жовтня 2011 року кафедри технології машинобудування Львівської політехніки виповнюється 90 років.

Машинобудування завжди було та є матеріальною базою успішного розвитку усього народного господарства, його технічного переоснащення, мірилом інтенсифікації і підвищення ефективності суспільного виробництва, критерієм рівня обороноздатності країни, де концентрується найбільша кількість фундаментальних відкриттів та прикладних наукових досягнень. У третьому тисячолітті, в час інтенсивного розвитку „високих технологій” багатократно підвищуються вимоги до рівня підготовки фахівців, які розробляють та впроваджують новітні засоби та методи формоутворення деталей, автоматизації проектування технологій оброблення матеріалів та складання машин на основі системних підходів і рішень.

За час свого існування кафедра дала дорогу в життя тисячам випускників, підготувала десятки наукових працівників, докторів і кандидатів наук, керівників машинобудівних підприємств. Сьогодні кафедра технології машинобудування є однією з найпотужніших у Західному регіоні України кузницею кадрів – технологів для усіх галузей машинобудування.

З історії кафедри

Кафедра технології машинобудування створена 1 жовтня 1921 р. як кафедра механічної технології (пізніша назва – оброблення металів). Від того часу і до 1945 р. нею керував професор інженер Едвард Гайслер. У перші роки після створення та на увесь довоєнний період, напрямом підготовки та наукової тематики кафедри були прогресивні на той час методи оброблення металів. На початку 30-х років минулого століття персонал кафедри складався з завідувача кафедри, професора, ад'юнкта, двох „асистентів етатових”, двох „асистентів ричалтових”, техника-конструктора та техника-інструктора. Крім того, кафедра користувалась послугами двох асистентів-сумісників кафедри загального машинознавства.

За довоєнні роки на кафедрі опубліковано 14 наукових статей і 41 методичну працю, а також двотомний підручник „Верстати для металів і робота на них” та підручник „Хронометраж робочого часу”.

Після звільнення Львова від німецьких загарбників у 1944 р. на базі енергомашинобудівного факультету Львівського політехнічного інституту утворено механічний факультет, а у його складі – базову кафедру технології машинобудування, яка у післявоєнні роки посідала провідне місце у структурі підрозділів цього факультету.

У період 1945–2004 рр. кафедру очолювали: канд. техн. наук, доцент ЛЯЩУК Григорій Михайлович (1945–1949 рр.); д-р техн. наук, професор РАБІНОВИЧ Авраам Наумович (1949–1963 рр.); д-р техн. наук, професор МЕДВІДЬ Маркіян Васильович (1962, 1965–1976 рр.); канд. техн. наук, доцент ПОВІДАЙЛО Володимир Олександрович (1963 – 1964 рр.); д-р техн. наук, професор ІВАНОВ Юрій Михайлович (1976 – 1986 рр.); канд. техн. наук, доцент ГУРЕЙ Володимир Михайлович (1986–1988 рр.); д-р техн. наук, професор ШАБАЙКОВИЧ Віктор Антонович (1989–1994 рр.); д-р техн. наук, професор АФТАНАЗІВ Іван Семенович (1994–2003 рр.). Від 2004 до цього часу кафедру очолює д-р техн. наук, професор ГРИЦАЙ Ігор Євгенович.

Сьогодення кафедри

Сьогодні кафедра ТМБ продовжує та розвиває багаторічні традиції, йде в ногу з часом у підготовці висококваліфікованих інженерів-машинобудівників.

Основою функціонування кафедри є навчально-методична робота, яку органічно доповнює наукова діяльність професорсько-викладацького складу.

У 2010/2011 н. р. професорсько-викладацький склад кафедри технології машинобудування налічував 17 викладачів, з них два – професори, вісім – доцентів та два – асистенти.

Матеріально-технічна база кафедри включає НДЛ-39, комп'ютерний клас; чотири навчальні лабораторії загальною площею 500 м², науково-дослідні лабораторії площею 35 м², кафедральну бібліотеку методичної та наукової літератури.

Для забезпечення потреб виробництва у висококваліфікованих фахівцях на кафедрі у межах кредитно-модульної системи здійснюється підготовка за освітньо-професійними програмами та освітньо-кваліфікаційними рівнями „бакалавр” для напряму підготовки „Інженерна механіка”; „спеціаліст” у галузі технології машинобудування та „магістр”. Окрім основної випускної спеціальності „Технологія машинобудування”, діють спеціалізації: “Комп’ютерне проектування в технології машинобудування” та „Інструментальне виробництво”. Студенти кафедри проходять різноманітні практики на провідних машинобудівних підприємствах Львівщини.

Кафедра шукає нові форми для підвищення якості навчального процесу. Для цього у 2010 році організовано філію кафедри на ЗАТ „Електрон Полімер”. На основі найсучаснішого обладнання виробництва США та Японії, що використовується на цьому підприємстві, проводяться лекції, практичні заняття та лабораторні роботи з дисциплін „САПР-ТП”, „Системи автоматизованого програмування на верстатах з ЧПК”, „Прогресивне обладнання та методи формоутворення деталей”.

Фото 1. Навчальний корпус №14 (фото 1925 р.)

Фото 2. Корпус, де містилася кафедра механічної технології у довоєнний час (фото 1930 р.)

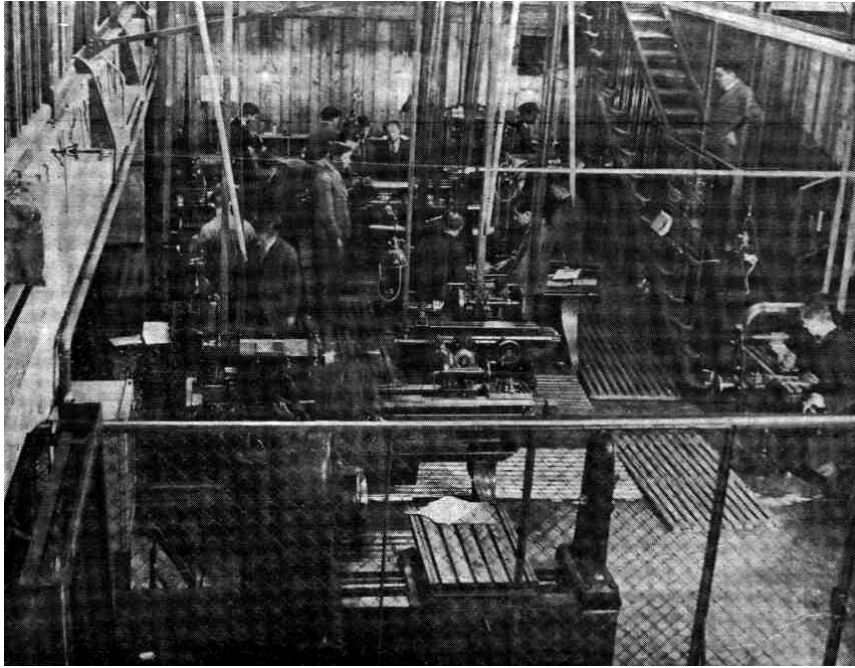

Фото 3. Механічна майстерня кафедри механічної технології у 30-ті роки XX ст.

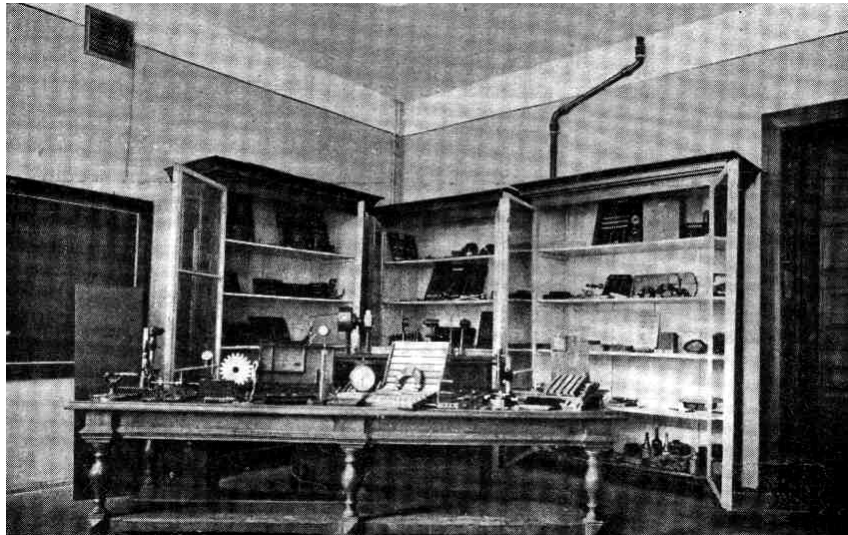

Фото 4. Лабораторія технічних вимірювань кафедри механічної технології у 30-ті роки XX ст.

При кафедрі постійно діє аспірантура та докторантура. Навчання здійснюється на денній та заочній формах, а також в системі післядипломної та другої вищої освіти за державним замовленням та за кошти юридичних і фізичних осіб.

Зростаючі потреби у спеціалістах інженерних спеціальностей, посилення профорієнтаційної роботи серед випускників шкіл, коледжів, технічних училищ протягом останніх років дало змогу істотно збільшити кількість студентів, що навчаються за спеціальністю «Технологія машинобудування». Так, з 2005 до 2011 рр. кількість випускників бакалаврського рівня зросла приблизно в 4 рази.

Науковий напрям кафедри: вискоєфективні процеси механічного оброблення та поверхневого зміцнення деталей машин; моделювання технологічних процесів.

Науково-дослідна робота ведеться у галузях розроблення прогресивних технологій машинобудування та їх оптимізації; створення систем автоматизованого проектування технологічних процесів і різальних інструментів; удосконалення методів формоутворення та технологічне забезпечення надійності деталей машин.

За період відновлення державності України на кафедрі захищено шість докторських та 14 кандидатських дисертацій, видано понад 20 навчальних посібників, вісім монографій.

Професорсько-викладацький склад кафедри бере активну участь у державних та міжнародних науково-технічних конференціях, семінарах та симпозиумах. Свій науковий доробок працівники кафедри публікують на сторінках наукових видань. За цей час працівники кафедри опублікували понад 500 наукових статей, отримано більше як 40 патентів на винаходи за тематикою основних напрямів досліджень кафедри.

Протягом 1991–2011 рр. на кафедрі проводилися наукові дослідження, які фінансувалися за кошти Держбюджету та господарських договорів.

У період 1960–2011 рр. сформовано наукову школу у галузі прогресивних технологічних процесів виготовлення та зміцнення зубчастих коліс: засновник – д-р технічних наук, професор Е.М. Гуліда, розвиток у науковій діяльності – д-р технічних наук, професор І.Є. Грицай, д-р технічних наук, професор І.С. Афтаназів, канд. технічних наук, доцент Є.М. Махоркін, канд. технічних наук, доцент Я.М. Литвиняк

Під керівництвом проф. І.Є. Грицай розроблено новітню ресурсощадну і ефективну технологію виготовлення усіх типів і видів зубчастих коліс на одному типі зубонарізного верстата за допомогою одного простого різального інструменту. Проводяться роботи з розроблення нового продуктивного методу поверхневого зміцнення зубчастих поверхонь з використанням вібрацій. У найближчий час ці розробки планується впровадити у різні галузі народного господарства, зокрема, в галузі ремонту ліфтових редукторів у міських ЖКГ, в електротранспорті для ремонту приводів трамваїв тощо.

Під керівництвом професора І.В. Гурея проводяться наукові дослідження у галузі прогресивної технології високошвидкісного зміцнення деталей машин.

Загалом потенціал кафедри, її професорсько-викладацький склад здатні досягнути високих стандартів у підготовці фахівців, які можуть виконувати складні та багатогранні завдання, що стоять перед сучасним виробництвом: зростання продуктивності праці, скорочення виробничого циклу виготовлення продукції, зменшення термінів і витрат на технічну підготовку виробництва, підвищення якості і технічного рівня виробів за одночасного економного використання ресурсів та захисту довкілля.